

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/185/2024
Identifikačné číslo spisu:	3817204847
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3817204847.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobkyne B. H., narodennej F., bývajúcej S., zast. Palkovič advokátska kancelária s. r. o., so sídlom Trnava, Kapitulská 20, IČO: 47 255 609, proti žalovaným 1/ S. B., narodennej F. a 2/ B. B., narodenému F., obaja bývajúci S., obaja zast. advokátom JUDr. Dušanom Motúsom, so sídlom Prievidza, Hviezdoslavova 3, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 14C/11/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 27. mája 2021 sp. zn. 27Co/9/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaný 1/ a 2/ m á voči žalobkyni n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 19. júna 2020 č. k. 14C/11/2017-168 výrokom I. žalobu zamietol; výrokom II. návrh žalovaných na prerušenie konania zamietol; výrokom III. rozhodol, že žalovaní majú nárok proti žalobkyni na náhradu 100 % trov konania; výrokom IV. žalobkyni uložil povinnosť nahradiť štátu trovy konania.

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou v zmysle jej priebežnej uplatnenej a súdom prvej inštancie pripustenej zmeny domáhala odstránenia odkvapového žľabu a zvodu na rodinnom dome súpisné číslo XXX nachádzajúceho sa v S. a uvedenia domu po odstránení tohto žľabu do pôvodného stavu na náklady žalovaných.

1.2. Súd sa zaoberal námietkou premlčania vznesenou žalovanými. Táto námietka vychádzala z toho, že žalobkyňa až po uplynutí premlčacej doby zmenila v priebehu konania svoj žalobný nárok tak, že sa domáhala uvedenia svojej veci (rodinného domu) do pôvodného stavu. Je pravdou, že žalobkyňa sa pôvodnou žalobou domáhala náhrady škody v peniazoch, keď požadovala, aby jej žalovaní zaplatili spoločne a nerozdielne sumu 3.000 eur z titulu náhrady škody. Žaloba bola súdu doručená dňa 21. novembra 2016. Žalobkyňa v priebehu konania uviedla, že o montáži odkvapového žľabu a zvodu sa dozvedela v decembri 2014, keď dňa 10. decembra 2014 prišla do S. na návštevu k svojej matke. Pokiaľ teda považovala montáž žľabu a zvodu za spôsobenú škodu, možno konštatovať, že až vtedy sa v

zmysle § 106 ods. 1 OZ dozvedela, že škoda vznikla a to, kto za ňu zodpovedá. Z uvedeného podľa názoru súdu vyplýva, že žaloba bola podaná včas, t. j. ešte v priebehu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, ktorá uplynula 10. decembra 2016. Žalobkyňa sa aj po zmene žaloby, ktorá bola súdu doručená dňa 20. februára 2019, domáhala stále náhrady škody, zmenila len požadovaný spôsob náhrady, keď sa už nedomáhala peňažnej náhrady, ale uvedenia do pôvodného stavu (tzv. naturálnej náhrady). Súd k tomu uviedol, že žalobkyňa neuplatnila zmenou žaloby nič iné, ani nič viac než v pôvodnej žalobe. Stále ide o ten istý nárok na náhradu tej istej škody, len iným, zákonom povoleným spôsobom. Preto podľa názoru súdu v takomto prípade nemožno hovoriť o premlčaní nároku žalobkyne na náhradu škody a námietka premlčania tak nebola dôvodná.

1.3. Žalovaná 1/ síce mala o montáži žľabu vedomosť, avšak sa na nej nijako nepodieľala. A to ani priamo, ani sprostredkovane. Podľa názoru súdu teda možno konštatovať, že nevykonala žiadne úkony, ktoré by mohli mať za následok poškodenie nehnuteľnosti žalobkyne v dôsledku montáže odkvapového žľabu. Z uvedených dôvodov podľa názoru súdu nemohla byť škodcom, t. j. tým, kto za prípadnú škodu zodpovedá. Preto nebola v tomto spore ani pasívne vecne legitimovaná a súd z tohto dôvodu žalobu voči nej zamietol.

1.4. Väčšinovým spoluvlastníkom domu súpisné číslo XXX (orientačné číslo X) bola teda v tom čase žalobkyňa a ona mala právo rozhodovať o hospodárení s vecou, a teda aj o zmene spoločnej veci. Žalovaný 2/ teda tým, že si nevyžiadaval jej súhlas s montážou odkvapového žľabu a spoločného zvodu zasiahol do jej vlastníckeho práva, čím porušil § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Možno teda skonštatovať, že prvý predpoklad zodpovednosti za škodu, t. j. protiprávny úkon (existencia zásahu) bol splnený.

1.5. Zo záverov znaleckého posudku vyplynulo, že montáž odkvapového žľabu a zvodu je potrebné považovať za udržiavacie práce v zmysle stavebného zákona. Tieto udržiavacie práce majú zabrániť zmene vzhľadu domu. Práve predchádzajúce nekvalitné riešenie odvodnenia prispievalo k zhoršenému stavu stavby a odmrzániu dlažieb. Namontovaním riadneho odvodnenia s usmernením toku vody sa stav upravil. Udržiavacími prácami nebol ohrozený verejný záujem, ktorý je nutný pri ochrane historických ulíc a budov, ako znalec zistil aj konzultovaním písomne a telefonicky na Mestskom úrade Bojnice, stavebnom odbore. V tomto prípade teda nešlo o zmenu stavby, ale o udržiavacie práce. Na dome sú dokonca nutné aj ďalšie udržiavacie práce, a to je oprava vrchnej vrstvy brizolitovej omietky a dlažieb na lodžiách domu orientačné číslo X. Opadaná omietka na spoločnej priečke je odmrznutá. Jedným z následkov odstránenia odkvapového žľabu by bolo, že by sa zhoršil stav odvodňovacieho systému na dome orientačné číslo X (dom žalobkyne). Tento odvodňovací systém dnes usmerňuje tok dažďovej vody na nespevnenú plochu, kde napája systém podzemnej vody. Je v záujme verejnosti, aby voda čo najskôr vsakovala do terénu. Znalec napokon pripomenul, že rodinný dom bol stavaný a dokončený ako jeden celok s dvoma bytmi so samostatným vstupom. Z uvedeného dôvodu je potrebné pristupovať k údržbe domu jednotne. Zo znaleckého posudku tiež vyplýva, že montáž odkvapového žľabu (udržiavacie práce) nepodliehala stavebnému povoleniu ani ohláseniu na stavebnom úrade.

1.6. Na základe uvedeného súd konštatoval, že žalovaný 2/ tým, že realizoval montáž odkvapového žľabu aj na dome žalobkyne a tiež montáž zvodu na spoločnej deliacej priečke nespôsobil žalobkyni žiadnu ujmu. Naopak zo záverov znalca vyplýva, že bolo potrebné nejakým spôsobom riešiť predchádzajúce nekvalitné riešenie odvodnenia domu. Predchádzajúce riešenie totiž prispievalo k zhoršovaniu stavu stavby, o čom svedčia aj konštatovania znalca, že dlažba a omietka odmrzáli. Vlastník stavby je povinný takémuto zhoršovaniu stavu stavby zabrániť. Namontovaním odkvapového žľabu si teda žalovaný 2/ splnil povinnosť, ktorá mu vyplýva z ustanovenia § 86 ods. 1 stavebného zákona, t. j. udržiavať stavbu v dobrom stave tak, aby nedochádzalo k jej znehodnoteniu alebo ohrozeniu jej vzhľadu, a aby sa čo najviac predĺžila jej užívateľnosť. Zo znaleckého posudku zároveň nevyplývalo, že by montáž odkvapového žľabu a zvodu bola realizovaná neodborne.

1.7. Montážou odkvapového žľabu na dome vo vlastníctve žalobkyne a tiež montážou zvodu na spoločnej priečke nevznikla žalobkyni žiadna škoda. Z uvedených dôvodov nemohla byť daná ani zodpovednosť žalovaného 2/ za škodu a nevznikla mu tak ani povinnosť uviesť dom žalobkyne do pôvodného stavu, preto súd žalobu zamietol aj voči žalovanému 2/.

1.8. Súd napokon poukázal na podstatnú okolnosť, a to, že odkvapový žľab sa jeho namontovaním stal súčasťou domu žalobkyne ako súčasť veci v zmysle ustanovenia § 120 ods. 1 OZ. Súčasť veci nie je spôsobilým predmetom samostatných právnych úkonov, ani občianskoprávnych vzťahov. Súčasť veci

je vždy vo vlastníctve vlastníka hlavnej veci, a preto zdieľa aj právny osud tejto veci. Pretože sa v dôsledku spojenia predtým samostatných vecí stane vec súčasťou hlavnej veci, nadobudne vlastníctvo k nej vlastník hlavnej veci, a to aj vtedy, ak náklady na zabudovanie, prípadne aj zaobstaranie súčasti veci vynaložila osoba odlišná od vlastníka. Zákonným predpokladom súčasti veci je jej neoddeliteľnosť bez súčasného znehodnotenia hlavnej veci. (R 4/92). Žalovaným teda aj na základe uvedených dôvodov nebolo možné uložiť povinnosť odstrániť odkvapový žľab, pretože ten sa stal súčasťou domu žalobkyne ako hlavnej veci.

1.9. O trovách konania na základe plnej úspešnosti žalovaných 1/ a 2/ súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP tak, že im priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 27. mája 2021 č. k. 27Co/9/2021-247 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach - v zamietajúcej (výrok I.), o trovách konania medzi stranami sporu a tiež trovách štátu (výroky III. a IV.) ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) potvrdil (prvý výrok); žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení sumarizoval odvolacie dôvody žalobkyne, v rozsahu ktorých preskúmaním rozhodujúcich skutočností dospel odvolací súd k záveru, že nedošlo k ich naplneniu.

2.2. K námietke žalobkyne, ktorá tvrdila, že svoju žalobu (po jej zmene) formulovala na odstránenie stavby (žľabu a zvodu), zároveň uloženie povinnosti uviesť dom do pôvodného stavu na náklady žalovaných, teda dať do pôvodného stavu aj strechu lodžie, čo súd neakceptoval a o tomto nerozhodoval, odvolací súd uviedol, že vychádzajúc z obsahu spisového materiálu žalobkyňa sa prvotne žalobou podanou na súd prvej inštancie dňa 21. novembra 2016 v znení nasledujúcich doplnení (z 24. mája 2017 a 9. mája 2018) domáhala uloženia povinnosti žalovaným 1/ a 2/ nahradiť jej škodu vo výške 3.000 eur a zakázať žalovaným vstupovať bez jej súhlasu na pozemok vrátane strechy, ktorá škoda jej mala vzniknúť tým, že žalovaní postavili na dvojdom, ktorého jednu časť vlastní žalobkyňa a druhú vlastní žalovaní, odkvapový žľab a zvod z tohto odkvapového žľabu bez jej súhlasu. Dňa 20. februára 2019 bolo súdu prvej inštancie doručené podanie žalobkyne, vychádzajúc z obsahu ktorého uplatnila zmenu pôvodne podanej žaloby tak, že žiadala, aby súd uložil povinnosť žalovaným odstrániť stavbu (odkvapový žľab a zvod na rodinnom dome súpisné číslo XXX v meste S.) a uviesť dom na vlastné náklady do pôvodného stavu. Súd prvej inštancie uznesením z 2. apríla 2019 pod č. k. 14C/11/2017-86 žalobkyňou uplatnenú zmenu žaloby pripustil. Vychádzajúc z obsahu spisu žiadnu ďalšiu zmenu žaloby žalobkyňa neuplatňovala, tiež až do dňa rozhodnutia súdu prvej inštancie nenamietala, že zmena žaloby tak, ako bola pripustená súdom prvej inštancie, by vyčerpávajúco nepokrývala všetky nároky, ku ktorým jej žaloba smeruje. Pokiaľ teda súd prvej inštancie posudzoval a rozhodoval o takto formulovanej žalobe v zmysle pripustenia jej zmeny, nepochybil, keďže žiaden ďalší nárok vrátane v odvolaní ňou tvrdeného navrátenia do pôvodného stavu tiež terasy, či zastrešenia loggie, resp. ich opravy, žalobkyňa predmetom konania neučinila. V prospech tohto záveru nakoniec svedčí aj obsah odvolania žalobkyne podaného jej právnym zástupcom, v ktorom tento jasne formuluje, čo bolo predmetom žalobného návrhu (odstránenie odkvapového žľabu a zvodu a uvedenie domu do pôvodného stavu v dôsledku odstránenia tohto žľabu a zvodu).

2.3. K námietke dovolateľky, v rámci ktorej namietala nesprávny postup okresného súdu spočívajúci v tom, že súd prvej inštancie vykonal pojednávanie dňa 19. júna 2020 v neprítomnosti žalobkyne napriek tomu, že táto svoju neúčasť na ňom ospravedlnila a žiadala ho odročiť z dôvodu svojej práceneschopnosti, odvolací súd poukazujúc na súvisiacu právnu úpravu uviedol, že nemožno pochybovať o tom, že žalobkyňa mala vytvorený priestor na to, aby mohla svoje procesné práva v dostatočnej miere realizovať. Je zrejmé, že jej bolo v komfortnom predstihu doručené predvolanie na pojednávanie so zachovaním lehoty na jeho prípravu, takže do jeho uskutočnenia mala možnosť produkovať prostriedky procesného útoku, vznášať vecné námietky voči znaleckému posudku (ktorý jej bol doručený cca tri mesiace pred uskutočnením pojednávania), či iné návrhy na doplnenie dokazovania, čo však neučinila. Súdu síce pred uskutočnením pojednávania, avšak v deň bezprostredne pojednávaniu predchádzajúci, navyše mimo úradných hodín súdu (o 22:51 hod.) prostredníctvom svojho právneho zástupcu zaslala žiadosť o odročenie pojednávania s priloženou kópiou potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti, ako však správne konštatoval aj súd prvej inštancie, z obsahu dokladu o PN je

zrejme, že táto bola práceneschopnou už od 16. júna 2020, teda hovoriť o tom, že si splnila svoju povinnosť bezodkladne oboznámiť súd s dôvodom, pre ktorý pojednávanie žiada odročiť, teda ihneď po tom, ako jej tento dôvod bol známy, nespĺnila. Neobstojí v tomto smere z hľadiska udržateľnosti ani jej tvrdenie, že dôvodom oneskorenia žiadosti o odročenie mala byť skutočnosť, že doklad o PN, ktorý bol vystavený dňa 16. júna 2020, mal obsahovať opisnú nesprávnosť, ktorú bolo potrebné odstrániť, keďže to nič nemení na fakte, že dôvod pre odročenie pojednávania vznikol počiatkom jej práceneschopnosti a pokiaľ ako tvrdí doklad o PN vykazoval zrejmu nesprávnosť, o tomto presne v tomto duchu mohla a mala už dňa 16. júna 2020 súd oboznámiť (s tým, že doručí obratom opravený doklad), aby tento mohol riadne a včas, tiež z hľadiska spravodlivosti voči protistrane sa s touto skutočnosťou vysporiadať, čo však neurobila. Za týchto okolností tak nemôže ísť rozhodne na ťarchu procesného postupu súdu prvej inštancie, ani protistrany, ale výlučne na ťarchu zvoleného postupu žalobkyne, ak súd prvej inštancie žiadosť ako nezaslanú včas neakceptoval, pojednávanie neodročil a vo veci aj v neprítomnosti žalobkyne rozhodol o to viac, že vzhľadom už na predchádzajúce odročenie z identického dôvodu na strane žalobkyne (PN) prichádzalo do úvahy, aby sa pojednávania zúčastnil jej právny zástupca, ktorého na svoje zastupovanie v konaní splnomocnila. Neobstojí dôvodenie tým, že tento sa o dôvode nevyhovenia žiadosti žalobkyne dozvedel až v deň pojednávania a z časového hľadiska to nebolo možné stihnúť, ani zabezpečiť substitúciu. Zaslaním dokladu o PN a žiadosti o odročenie pojednávania o 22:51 hod., teda večer pred dňom pojednávania, pri vedomosti o tom, že dôvod odročenia vznikol dva dni predtým, nemohlo legitímne na strane žalobkyne (či jej právneho zástupcu) vyvolať iné očakávania, ako že jej žiadosť nebude akceptovaná, a pojednávanie sa v jej prítomnosti tiež uskutoční, pri racionálnom predpoklade, že súd na jej žiadosť môže reagovať až vtedy, keď sa táto dostala do dispozície zákonného sudcu, ktorý na ňu bezodkladne reflektoval. Žalobkyňa je kvalifikovane zastúpená a v zmysle starej rímskej zásady „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. právo patrí bdelym, si svoje práva v tomto smere mala strážiť tiež v podobe účasti jej právneho zástupcu na pojednávaní.

2.4. Vychádzajúc z vymedzenia predmetu sporu prostredníctvom žalobkyňou formulovaného návrhu (žalobného petitu) tak pred jeho zmenou, ako aj po jeho súdom prvej inštancie pripustenej zmene, ako aj skutkových tvrdení, prostredníctvom ktorých samotná žalobkyňa skutkový dej vymedzila, a na ktorých opodstatnenosť svojho nároku založila, odvolací súd nemá pochybnosť predovšetkým o tom, že súd prvej inštancie správne tento po právnej stránke posúdil ako nárok na náhradu škody čo do spôsobu a rozsahu jej náhrady v zmysle žalobnej žiadosti uvedením veci do pôvodného stavu (§ 442 ods. 3, časť vety za bodkočiarkou).

2.5. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne posúdil vychádzajúc z právnej úpravy hospodárenia so spoločnou vecou (§ 139 ods. 2 OZ), ktorý upravuje vzájomný vnútorný vzťah spoluvlastníkov, a vychádzajúc z ktorého o hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov, pričom pri rovnosti hlasov, alebo ak sa väčšina alebo dohoda nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek spoluvlastníka súd, že realizáciou žľabu a zvodu bez súhlasu žalobkyne ako väčšinovej podielovej spoluvlastníčky (i keď nešlo o stavebné úpravy v pravom slova zmysle, ale len o bežnú údržbu nepodliehajúcu vychádzajúc zo stavebného zákona a poriadku stavebnému povoleniu, ani povinnosti ohlásenia drobnej stavby) došlo k zásahu do jej práv. I keď ustanovenie § 139 ods. 2 OZ je svojím charakterom právnou úpravou s relatívne neurčitou právnou úpravou, čo znamená, že stanovenie jej hypotézy je vždy závislé od hodnotenia konkrétnych okolností súdom, nemožno pochybovať, že pod hospodárením so spoločnou vecou v zmysle ods. 2 tohto ustanovenia je potrebné rozumieť tiež bežné hospodárenie ako je napríklad údržba vecí, ako aj jej oprava, úprava s cieľom zachovať jej účelné využitie (o ktoré išlo v okolnostiach posudzovanej veci). V každom prípade však bez zreteľa na to, o hospodárení akého charakteru s vecou ide (teda či ide len o bežné hospodárenie alebo dôležitú zmenu spoločnej veci), zákon prioritne predpokladá uzavretie dohody spoluvlastníkov o hospodárení so spoločnou vecou, pričom vlastnícky podiel vyjadruje mieru účasti podielového spoluvlastníka na právach a povinnostiach spoločnej veci, teda aj mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach.

2.5.1. V konkrétnostiach posudzovanej veci z vykonaného dokazovania vyplynulo, že k dohode o namontovaní žľabu a zvodu tiež na časť dvojdomu v spoluvlastníctve v tom čase otca žalovanej 1/ a žalobkyne a deliacu priečku dvojdomu nedošlo, resp. zhotoviteľ žľabu, ako ani vtedajší podielový spoluvlastník M. H. o tejto možnosti so žalobkyňou ako väčšinovou podielovou spoluvlastníčkou ani nejednali, preto ich realizáciou (osadením) bolo zasiahnuté do práv väčšinovej podielovej

spoluvlastníčky, ktorý záver v konečnom dôsledku považuje za správny aj samotná žalobkyňa (vychádzajúc z obsahu odvolaní), a v rámci písomného vyjadrenia k odvolaniu ho nenapádajú ani samotní žalovaní.

2.6. Odvolací súd konštatoval, že vychádzajúc zo záverov znaleckého posudku montážou odkvapového žľabu a zvodu na dome žalobkyne, tejto žiadna ujma nevznikla. Realizovaním montáže odkvapového žľabu aj na dome žalobkyne, a tiež montážou zvodu na spoločnej deliacej priečke tak nielenže nebola spôsobená žalobkyni na majetku žiadna ujma, ale naopak, išlo o riešenie brániace ďalšej zmene vzhľadu domu a zhoršeniu stavu stavby a odmrázaniu dlažieb. Žalobkyňa, ako už bolo uvedené v predchádzajúcej časti tohto rozhodnutia, sa v konkrétnostiach k záverom znaleckého posudku v priebehu konania pred súdom prvej inštancie napriek dostatočne vytvorenému priestoru (od doby ako posudok prevzala do doby rozhodnutia vo veci prešli 4 mesiace) nevyjadrila, len vo všeobecnosti uvádzala, že tento považuje za neobjektívny, nesprávne vypracovaný, nedávajúci odpoveď na relevantné otázky. Na spochybnenie správnosti záverov znaleckého posudku však v limitoch daných zákonnou koncentráciou konania nepredložila žiaden dôkaz, ani vykonanie žiadneho ďalšieho dôkazu po doručení jej znaleckého posudku (a odvolací súd poznamenáva, že ani v odvolaní) nenavrhovala, prakticky od doručenia posudku až do rozhodnutia súdu z hľadiska produkovania prostriedkov procesného útoku zostala nečinnou.

2.7. Podľa odvolacieho súdu k záveru o naplnení ktoréhokolvek z uplatnených odvolacích dôvodov nie sú v konečnom dôsledku ani zostávajúce námietky žalobkyne vzťahujúce sa k postupu znalca pred a v súvislosti s vykonaným znaleckým úkonom (ohliadkou na mieste samom), keď táto tvrdí, že znalec s ňou riadne nekomunikoval, ohliadku vykonal bez jej vedomia a v jej neprítomnosti, nevyzval ju, aby sa dostavila do rodinného domu v deň vykonania ohliadky, tiež považuje za drzé, že znalec žiadal súd o informáciu, či si ona ako žalobkyňa preberá poštu, tiež, že znalec nemal za úlohu uvádzať a opisovať odbornú literatúru v posudku „a iné podľa nej zbytočné nezmysly“. Odvolací súd uviedol, že z obsahu spisového materiálu vyplýva (súčasťou ktorého je tiež znalecký posudok a mailová komunikácia medzi znalcom a súdom), že tieto tvrdenia žalobkyne sa nezakladajú na pravde. Znalec žalobkyňu v súvislosti s vykonaním ohliadky kontaktoval spôsobom a na kontaktnej adrese súdu známej z priebehu konania a pochopiteľne zjavne práve s cieľom predísť vykonaniu ohliadky bez prítomnosti žalobkyne (ktorá si zásielky nepreberala a bola voči znalcovi nečinnou), znalec opodstatnene dotazoval súd, či si žalobkyňa na známej adrese poštu preberá. Znalec ju teda zjavne o úkonoch informoval spôsobom určeným súdom a pokiaľ žalobkyňa nereagovala, či nebola dostatočne obozretná pri preberaní adresovaných jej zásielok, nemôže to ísť na ťarchu postupu znalca. V úvode samotného znaleckého posudku znalec v konkrétnostiach uvádza skutočnosti týkajúce sa nečinnosti žalobkyne, spôsobu a podmienky vykonania ohliadky, sprístupnenia predmetu ohliadky, ako aj účastníkov, ktorí sa jej zúčastnili. Nie je teda pravdou, že by žalobkyňa nebola oboznámená o termíne vykonania ohliadky, a pokiaľ sa jej nezúčastnila, či si nepreberala zásielky určené do jej dispozície obsahujúce informácie o termíne a podmienkach vykonania ohliadky, je to výsledkom len jej vlastnej nečinnosti, prípadne nedostatočnej bdelosti. Uvádzanie odbornej literatúry v posudku je samozrejmosťou znaleckého posudku, keďže tento je výsledkom práve odbornej činnosti, ktorá musí mať pôvod v odborných teoretických východiskách, ktoré správne z dôvodu ich prípadnej revízie iným znalcom (samozrejme len v prípade, ak by taký návrh bol vznesený, k čomu v danej veci nedošlo) musia byť identifikované.

2.8. Odvolací súd tiež uviedol, že bez dopadu na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia sú v konečnom dôsledku aj námietky odvolateľky v tom smere, že súd prvej inštancie mohol a mal uplatnený nárok (pokiaľ dospel k záveru, že nie sú splnené zákonné predpoklady pre vznik zodpovednosti žalovaných za škodu) kvalifikovať ako nárok na poskytnutie ochrany jej porušeného vlastníckeho práva vo svetle ustanovenia § 135b ods. 2 OZ, keďže práva je znalý súd a povinnosťou žalobkyne teda ani nebolo ňou uplatnený nárok právne kvalifikovať.

2.8.1. Pravdou je, že občianske súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia, z ktorej vyplýva, že účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok, ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia nároku je vecou súdu, avšak povinnosťou účastníka (v tomto prípade žalobkyne), bolo produkovať vo vzťahu k uplatnenému nároku skutočností v takom rozsahu, aby podaním rozhodujúcich skutočností, bol skutkový dej nezameniteľne vymedzený, k naplneniu čoho v posudzovanej veci zo strany žalobkyne síce došlo, avšak v takom rozsahu a kvalite, že súd z podaných skutkových okolností a na základe zisteného skutkového stavu vo svetle zásady iura novit curia jej nárok správne nemohol právne posúdiť inak, ako nárok na náhradu škody. I keď teda platí pravidlo, že zatiaľ

čo žalobca musí tvrdiť skutok, pričom právo, ktoré zodpovedá skutkovým zisteniam, musí nájsť súd, základným predpokladom jeho reálneho naplnenia vo svetle odvolacej námietky žalobkyne (o možnom inom právnom kvalifikovaní uplatneného nároku) je produkovanie zo strany žalobkyne takých skutkových tvrdení, ktoré by k takejto právnej kvalifikácii skutku boli aj spôsobilé, k naplneniu čoho však zo strany žalobkyne v okolnostiach posudzovanej veci neprišlo. Ustanovenie § 135b ods. 2 OZ totiž upravuje právne dôsledky nedobromyseľného spracovania cudzej veci, vo svetle naplnenia ktorého vlastní spracovanej veci je pravdou, že môže tiež žiadať o vydanie spracovanej veci a navrátenie veci do pôvodného stavu. K požiadavkám žaloby podľa § 135b ods. 2 OZ však patrí aj tvrdenie skutkových okolností, zakladajúcich spracovanie cudzej veci, to znamená tvrdenia, že osadením žľabu došlo k takej zmene základných stavebných prvkov na nehnuteľnosti žalobkyne, ktoré stavbu charakterizujú, že touto stavebnou činnosťou bola zhotovená nová nehnuteľná vec (stavba), čo z povahy veci ani žalobkyňa tvrdiť nemohla, pretože pokiaľ existujúca stavba nezanikla, všetko, čo bolo pridané, predstavuje len prírastok k doterajšej stavbe a nemohlo dôjsť k spracovaniu pôvodnej stavby na novú vec, čo je zrejmé tiež z toho, že montáž žľabu v posudzovaných podmienkach vychádzajúc zo stavebného zákona napĺňala znaky len udržiavacích prác, nevyžadovala stavebné povolenie, ani ohlásenie drobnej stavby. Keďže potrebné tvrdenia v tomto smere žalobkyňa neprodukovala, súd rozhodne nemohol z vlastnej iniciatívy zameniť žalobu o náhradu škody za žalobu podľa § 135b ods. 2 OZ. V princípe však samotná žalobkyňa v odvolaní, prostredníctvom ktorého sa domáha posudzovania jej nároku vo svetle ustanovenia § 135b ods. 2 OZ, akúkoľvek úvahu o možnosti jeho aplikácie popiera, keď odvolávajúci na jeho znenie súčasne tvrdí jednoduchosť odstránenia odkvapového žľabu bez toho, aby došlo k znehodnoteniu rodinného domu, na čo, ako uvádza, ani nie sú potrebné odborné vedomosti, ale „zdravý sedliacky rozum“, označujúc ho za objekt jednoduchým spôsobom pripevnený k rodinnému domu, ktoré tvrdenia jednoznačne diskvalifikujú nárok žalobkyne z jeho podriadeniu pod režim ustanovenia § 135b ods. 2 OZ, predpokladajúci spracovanie cudzej veci na novú, inak povedané, vplyvom stavebnej činnosti vytvorenie veci novej, k naplneniu čoho v posudzovanej veci realizáciou montáže žľabu a zvodu nedošlo, ani nebolo žalobkyňou tvrdené.

2.9. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným 1/ a 2/ voči žalobkyni priznal ich plnú náhradu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka uviedla, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie je nedostatočne odôvodnený, nepresvedčivý, nepreskúmateľný a arbitrárny, keď súd prvej inštancie a odvolací súd svojím postupom a rozhodnutiami de facto popreli základné piliere vlastníckeho práva ako jedného zo základných ľudských práv a slobôd, tým že na základe formalistických právnych záverov odobrili protiprávne konanie žalovaných, ktorí vedome a úmyselne porušili vlastnícke právo žalobkyne.

3.2. Dovolateľka uviedla, že sa nestotožňuje s tým, že konaním žalovaných jej nebola spôsobená žiadna ujma a žalobu je preto potrebné zamietnuť. Súd prvej inštancie, aj odvolací súd síce správne dospeli k záveru o tom, že žalovaný 2/ neoprávnene zasiahol do jej vlastníckeho práva, teda konal protiprávne a je irelevantná jeho námietka o tom, že nevedel, že žalobkyňa je vlastníčkou väčšinového spoluvlastníckeho podielu na rodinnom dome z dôvodu materiálnej publicity údajov evidovaných v katastri nehnuteľností, avšak i napriek tomuto zisteniu odmietli poskytnúť žalobkyni ako vlastníčke rodinného domu elementárnu ochranu jej vlastníckeho práva, ale práve naopak, protiprávne konanie spočívajúce v zásahu do vlastníckeho práva žalobkyne aprobovali.

3.3. Žalobkyňa má za to, že súd prvej inštancie, aj odvolací súd postupovali nezákonne, keď nárok žalobkyne posudzovali výlučne z hľadiska naplnenia predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu a prihliadajúci na znalecký posudok vypracovaný znalcom Ing. Miroslavom Ferkom č. 1/2020 uzavreli, že žalobkyni nebola spôsobená žiadna ujma. Súd v prejednávanej veci síce zistil, že došlo k porušeniu vlastníckeho práva žalobkyne, avšak žalobkyni odmietol poskytnúť právnu ochranu, ktorá vlastníkovi prináleží. Súd úplne opomenul prihliadnuť na ustanovenie § 135b ods. 2 OZ. V danom prípade bolo predmetom konania v zmysle uznesenia súdu z 2. apríla 2019 č. k. 14C/11/2017-86 o pripustení zmeny žaloby, uloženie povinnosti žalovaným odstrániť odkvapový žľab na rodinnom dome. Žalobkyňa má za to, že súdy mali v zmysle zásady iura novit curia posudzovať nároky žalobkyne, ktorých sa domáhala komplexne, aj s prihliadnutím na ustanovenie § 135b ods. 2 OZ, ktoré umožňuje vlastníkovi veci

domáhať sa navrátenia jeho veci do pôvodného stavu vždy, ak niekto bez jeho súhlasu jeho vec zmení, pričom žiadne ďalšie podmienky na existenciu takéhoto oprávnenia vlastníka veci nie sú hmotnoprávnymi normami vyžadované. Na to, aby sa žalobkyňa mohla úspešne domáhať navrátenia rodinného domu do pôvodného stavu teda postačovalo, že žalovaní vykonali do rodinného domu zásah bez súhlasu žalobkyne, a že žalobkyňa je vlastníčkou (resp. v danom čase bola väčšinou spoluvlastníčkou) rodinného domu. Súd z uvedeného dôvodu rozhodol nesprávne, keď v dôsledku opomenutia aplikácie správnej právnej normy neposkytol žalobkyni ochranu tých jej práv, ktoré z tejto právnej normy vyplývajú.

3.4. Hoci odvolací súd sa v napadnutom rozsudku zaoberal aplikáciou ustanovenia § 135b ods. 2 OZ, žalobkyňa má za to, že sa s ňou nevysporiadal správne. Žalobkyňa sa nestotožňuje s názorom, že vlastník sa môže domáhať navrátenia svojej veci do pôvodného stavu podľa § 135b ods. 2 OZ iba v prípade, ak spracovaním veci vznikla nová vec. Komparáciou ustanovenia § 135b ods. 1 a § 135b ods. 2 OZ je možné dospieť k názoru, že spracovaním veci sa nerozumie vždy iba vytvorenie novej veci. Ak by spracovaním veci vždy vznikala nová vec, zákonodarca by akiste nemal potrebu v ustanovení § 135b ods. 1 OZ použiť slová „spracuje cudziu vec na novú vec“, teda špecifikovať do hypotézy právnej normy formu spracovania cudzej veci tak, že musí ísť o také spracovanie, ktorým vzniká nová vec. Na druhej strane v ustanovení § 135b ods. 2 OZ sú použité iba slová „spracuje cudziu vec“, pričom slová „na novú vec“ sú vynechané. Pojem spracovania veci podľa § 135b ods. 2 OZ je potrebné vykladať širšie, ako spracovanie veci na novú vec (§ 135b ods. 1 OZ) a je potrebné pod ním chápať akúkoľvek nedobromyseľnú úpravu cudzej veci. Žalobkyňa má za to, že ak sa domáhala petitom svojej žaloby nároku na odstránenie stavebných úprav jej rodinného domu, aplikácia ustanovenia § 135b ods. 2 OZ bola možná, pričom bolo úlohou súdu (nie žalobkyne), aby nárok žalobkyne správne právne kvalifikoval a v nadväznosti na to rozhodol, aké dokazovanie je za účelom posúdenia takéhoto nároku potrebné vykonať (napríklad či bolo potrebné znalecké dokazovanie).

3.5. Odhliadnuc od vyššie uvedeného, i v prípade, ak by ustanovenie § 135b ods. 2 OZ nebolo z akéhokoľvek dôvodu priamo možné na ochranu vlastníckeho práva žalobkyne použiť, žalobkyňa má za to, že podľa § 853 ods. 1 OZ uvedené ustanovenie bolo možné aplikovať analogicky. Obzvlášť v prípade, ak z vykonaného dokazovania a zhodných tvrdení bolo celkom zrejmé, že zo strany žalovaných došlo k neoprávnenému zásahu do vlastníckeho práva žalobkyne a žalobkyňa sa podanou žalobou v znení zmeneného žalobného petitu domáhala iba reštitúcie, teda ochrany svojho porušeného vlastníckeho práva, bolo úlohou súdu hľadať taký výklad právnych noriem a takú ich aplikáciu, že aj za prípadného použitia analógie bolo nevyhnutné spravodlivo usporiadať právne vzťahy tak, aby právna ochrana bola poskytnutá tomu, koho práva boli porušené. V prejednávanej veci však súdy paradoxne poskytli právnu ochranu a aprobovali konanie žalovaných, hoci bolo zrejmé, že týmto konaním zasiahli neoprávnene do vlastníckeho práva žalobkyne. I napriek značnému rozsahu rozsudku súdu prvej inštancie a napadnutého rozsudku tento svoj postup súdu riadne neodôvodnili.

3.6. Žalobkyňa tiež dopĺňa, že podľa jej názoru žalovaná 1/ je pasívne vecne legitimovaná rovnako ako aj žalovaný 2/. Žalovaní sú v manželskom zväzku, ktorý trvá a trval aj v čase vybudovania žľabu na rodinnom dome. Žalovaní sú súčasne vlastníkami stavby rodinného domu s. č. XXX postaveného na parcele 1789/2 v k. ú. S., ktorý majú v celku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (t. j. druhá polovica tzv. dvojdomu). O otázke vybudovania žľabu, ktorá súvisí s hospodárením žalovaných s ich spoločným majetkom - ich rodinným domom, museli žalovaní ako manželia rozhodovať spoločne (§ 144 a nasl. OZ). Žalovaní taktiež podľa vedomostí žalobkyne nemajú zúžený rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov, teda aj práce pri vybudovaní žľabu uhradili spoločne, z peňažných prostriedkov patriacich do BSM, teda žalovaný 1/ rovnako ako aj žalovaná 2/ spoločným konaním spôsobili zmenu rodinného domu žalobkyne.

3.7. Žalobkyňa má za to, že súd prvej inštancie taktiež porušil princíp rovnosti strán, keď neakceptoval jej žiadosť o odročenie pojednávania nariadeného na termín 19. júna 2020 z dôvodu jej pracovnej neschopnosti preto, že dôvod na odročenie pojednávania oznámila súdu prostredníctvom právneho zástupcu jeden deň pred pojednávaním. I napriek skutočnosti, že žalobkyňa bola práceneschopná odo dňa 16. júna 2020 a v priebehu dňa 17. júna 2020 obdržala potvrdenie o práceneschopnosti, žalobkyňa považuje oznámenie dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania v nasledujúci deň stále za bezodkladné. Súdu pritom zároveň výslovne uviedla, že trvá na svojej osobnej prítomnosti na pojednávaní. Žalobkyňa má za to, že nie je možné požadovať od právneho zástupcu strany sporu, aby

doručil súdu doklad preukazujúci dôležitý dôvod na odročenie pojednávania vždy v deň, kedy tento doklad dostane do dispozičnej sféry, nakoľko je obvyklé, že právni zástupcovia majú aj iné povinnosti pri plnení svojho povolania. Doručenie dokladu o PN žalobkyne v nasledujúci pracovný deň, t. j. stále deň pred dňom pojednávania (hoci mimo úradných hodín súdu) nie je možné považovať za oneskorené oznámenie dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania. V právnej praxi všeobecných súdov nie je nič neobvyklé, že súdy odročia pojednávanie z dôležitých dôvodov aj v prípadoch, kedy strana sporu požiadala o odročenie až v deň pojednávania. Naviac súd informoval žalobkyňu (cestou právneho zástupcu) o tom, že súd žiadosti o odročenie pojednávania nevyhovel, e-mailom zaslaným dňa 19. júna 2020 o 9:15 hod., pričom pojednávanie bolo nariadené na tento deň o 10:00 hod. V prípade, ak by bolo o žiadosti o odročenie pojednávania rozhodnuté (hoci aj negatívne) bezodkladne, na začiatku úradných hodín súdu, žalobkyňa by sa mohla na pojednávaní v daný deň ešte zúčastniť prostredníctvom zástupcu. Po čase 9:15 hod. sa však už nebolo možné na pojednávanie dostaviť z Bratislavy, ani zareagovať poverením iného právneho zástupcu so sídlom v Prievidzi na substitučné zastúpenie, čo muselo byť súdu v čase zaslania rozhodnutia o odročení pojednávania zrejmé.

3.8. Žalobkyňa si zároveň vo vzťahu k znaleckému dokazovaniu dovoľuje doplniť, že znalecké dokazovanie nebolo vykonané spôsobom, ktorý by dával relevantné odpovede na otázky podstatné pre tunajšie konanie a znalecký posudok považuje za neodborne a nedostatočne spracovaný, čo žalobkyňa uvádzala už v podaní z 26. decembra 2019, kde o. i. namietala, že nedokáže po znalcovi rozlíšiť jeho rukopis, ktorý jej zaslal. Žalobkyňa si dovoľuje uviesť, že znalec nesprávne uvádza, že na stavbu odkvapového žľabu nie je potrebné ohlásenie, poukazujúc na ustanovenie § 139b ods. 15 (správne má byť ods. 16) stavebného zákona, podľa ktorého udržiavacími prácami, pri ktorých nie je potrebné ani ohlásenie (bežné udržiavacie práce), sú najmä výmena odkvapových žlabov a odtokových zvodov. V pojednávaní veci však neoprávnená stavba zo strany žalovaných nepredstavovala výmenu odkvapových žlabov na rodinnom dome, ale postavenie úplne nových odkvapových žlabov na mieste, kde sa predtým nenachádzali, čím sa súčasne menil vzhľad stavby rodinného domu. Na takúto stavbu je potom potrebné aplikovať ustanovenie § 55 ods. 2 písm. d) stavebného zákona, podľa ktorého je potrebné ohlásenie stavby aj pri udržiavacích prácach, ktoré by mohli ovplyvniť stabilitu stavby, požiaru bezpečnosť stavby, jej vzhľad alebo životné prostredie a pri všetkých udržiavacích prácach na stavbe, ktorá je kultúrnou pamiatkou. Znalec tiež so žalobkyňou riadne nekomunikoval a vstúpil na nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalobkyne bez vedomia a v neprítomnosti žalobkyne. Žalobkyňa uvádza, že znalec ju ani nevyzval, aby sa dostavila do rodinného domu v deň obhliadky znalcom, pričom sám vstúpil na nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalobkyne, ktoré sú oplotené, aby na ne nevstupovali tretie osoby bez súhlasu žalobkyne. Súd prvej inštancie naviac žalobkyňu nevyzval na vyjadrenie sa k znaleckému posudku, pričom k tomuto sa mienila vyjadriť práve na pojednávaní, na ktorom jej však nebolo umožnené zúčastniť sa, keď napriek jej práceneschopnosti a žiadosti o odročenie pojednávania s výslovným uvedením, že žalobkyňa trvá na svojej prítomnosti na pojednávaní, pojednávanie neodročil a o zamietnutí návrhu na odročenie pojednávania rozhodol v čase, kedy už účasť na pojednávaní nebola ani len teoreticky možná ani zo strany jej právneho zástupcu.

3.9. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to otázky, či je žalobkyňa povinná súdu prvej inštancie správne právne kvalifikovať svoj nárok a uviesť ustanovenie, na základe ktorého sa svojho nároku domáha, alebo je ako strana sporu povinná skutkovo vymedziť dôvody, pre ktoré svoj nárok považuje za dôvodný a navrhnúť alebo predložiť dôkazy na preukázanie svojich skutkových tvrdení.

3.10. Žalobkyňa vo vzťahu k ustálenej rozhodovacej praxi (nielen) dovolacieho súdu uvádza, že nárok ako predmet súdneho konania, je vo všeobecnosti charakterizovaný opísaním skutkových okolností v podanej žalobe, ktoré bezprostredne vyúsťujú do požiadaviek formulovaných v žalobnom petíte. Posúdenie zistených skutkových okolností a ich podriadenie pod určitú právnu normu je úlohou súdu („iura novit curia“). Pokiaľ súd rozhoduje o nároku na plnenie na základe skutkových zistení, ktoré by umožňovali uplatnený nárok po právnej stránke podriadiť pod viac hmotnoprávných noriem, je jeho povinnosťou podľa príslušných ustanovení vec posúdiť a o nároku rozhodnúť, a to bez ohľadu na to, či je v žalobe uvedený právny dôvod požadovaného plnenia, žalobca nie je povinný uplatnený nárok kvalifikovať po právnej stránke. Uvedené právne závery vychádzajú z uznesenia Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky ako dovolacieho súdu z 19. marca 2009 sp. zn. 3Cdo/293/2008, ktorého správnosť potvrdil aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo 17. augusta 2009 sp. zn. I. ÚS 206/09-24.

3.11. V prejednávanej veci žalobkyňa jednoznačne ustálila skutkové okolnosti, na základe ktorých bolo zrejmé a preukázané, že žalovaní protiprávne zasiahli do jej vlastníckeho práva k rodinnému domu neoprávnenou úpravou, pričom nárok, ktorého sa domáhala, bolo odstránenie týchto úprav. Je pritom nepodstatné, že žalobkyňa pôvodne svoj nárok posudzovala ako nárok na náhradu škody podľa ustanovenia § 420 a nasl. OZ, nakoľko podriadenie nároku na základe tvrdených skutočností je úlohou súdu. Žalobkyňa má za to, že bolo tak úlohou súdu, aby správne právne kvalifikoval jej nárok, a to aj za prípadného použitia analógie, prihliadajúc najmä na základné princípy spravodlivosti a potrebu ochrany jej vlastníckeho práva, ktoré bolo v tunajšej veci jednoznačne porušené. Súd však obmedzil svoju činnosť spočívajúcu v právnom posúdení výlučne na rozhodnutie o správnosti právneho predpisu označeného žalobkyňou v pôvodnom texte jej žaloby, pred zmenou žalobného petitu. Žalobkyňa má za to, že tým došlo k popretiu princípu iura novit curia, keď všeobecné sudy presunuli svoju povinnosť správne vec právne posúdiť výlučne na žalobkyňu ako stranu sporu, pričom po konštatácii záveru, že právne posúdenie žalobkyne nie je správne, nárok žalobkyni bez ohľadu na iné okolnosti nepriznali.

3.12. Žalobkyňa v zmysle dovolania navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského a okresného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a žalovaným uložil nahradiť žalobkyni trovy konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaní 1 / a 2 / v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že v konaní nedošlo k odňatiu práva žalobkyne konať pred súdom, ani k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie, podané dovolanie podľa nich nie je dôvodné. Navrhli, aby najvyšší súd dovolanie žalobkyne zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo aj „dovolací súd“ podľa § 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné zamietnuť.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania okrem iného aj z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť

nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9.3. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Žalobkyňa v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietala v dovolaní (rovnako aj v odvolaní), že rozhodnutie odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) je nedostatočne odôvodnené, nepresvedčivé a arbitrárne. Tiež namietala nedostatky v procese dokazovania a nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie (pri posúdení jej žiadosti o odročenie pojednávania), aj odvolacieho súdu, keď nenapravil pochybenia súdu prvej inštancie.

11. K námietke nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd odkazuje na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), z ktorej vyplýva, že zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

12. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Povinnosťou súdu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci

využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

14. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

15. K dovolacej námietke týkajúcej sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, a teda jeho nepreskúmateľnosti, dovolací súd vo väzbe na body 11. až 14. tohto rozhodnutia môže len konštatovať, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu a preskúmaní rozsudku odvolacieho súdu (aj rozsudku súdu prvej inštancie) dospel k záveru, že jeho odôvodnenie nevybočuje z limitov spravodlivého procesu, je dostatočné, logické a primerané. Odvolací súd svoje potvrdzujúce rozhodnutie odôvodnil úvahami, ktoré sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné.

15.1. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za neodôvodnené, či arbitrárne (svojvoľné). Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu.

15.2. V dôvodoch svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie okresného súdu považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalobkyne. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (body 9. až 84.), ako aj odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (body 27. až 39.) v kompletizujúcej jednote, nevyplyva nedostatočnosť, či arbitrárnosť (svojvoľnosť) a nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu dovolateľky.

16. Z obsahu rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobkyne nie je opodstatnené, preto rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína určujúcu spätosť rozsudku krajského súdu s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie a ich organickú (kompletizujúcu) jednotu (pozri bod 15.2. tohto rozhodnutia).

17. Pokiaľ dovolateľka namietala že súdy nižšej inštancie neaplikovali § 135b ods. 2 OZ, že sa neriadili zásadou iura novit curia a neodôvodnili, prečo neposkytli žalobkyni ochranu, dovolací súd môže len konštatovať, že k tejto námietke sa odvolací súd podrobne vyjadril v bodoch 76. až 80. odôvodnenia svojho rozhodnutia, osobitne dovolací súd poukazuje na bod 78. rozsudku odvolacieho súdu v znení: „Pravdou teda je, že občianske súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia, z ktorej vyplýva, že

účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok, ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia nároku je vecou súdu, avšak povinnosťou účastníka (v tomto prípade žalobkyne), bolo produkovať vo vzťahu k uplatnenému nároku skutočností v takom rozsahu, aby podaním rozhodujúcich skutočností, bol skutkový dej nezameniteľne vymedzený, k naplneniu čoho v posudzovanej veci zo strany žalobkyne síce došlo, avšak v takom rozsahu a kvalite, že súd z podaných skutkových okolností a na základe zisteného skutkového stavu vo svetle zásady iura novit curia jej nárok správne nemohol právne posúdiť inak, ako nárok na náhradu škody. I keď teda platí pravidlo, že zatiaľ čo žalobca musí tvrdiť skutok, pričom právo, ktoré zodpovedá skutkovým zisteniam, musí nájsť súd, základným predpokladom jeho reálneho naplnenia vo svetle odvolacej námietky žalobkyne (o možnom inom právnom kvalifikovaní uplatneného nároku) je produkovanie zo strany žalobkyne takých skutkových tvrdení, ktoré by k takejto právnej kvalifikácii skutku boli aj spôsobilé, k naplneniu čoho však zo strany žalobkyne v okolnostiach posudzovanej veci neprišlo.“ A na bod 79. rozsudku odvolacieho súdu v znení: „Ustanovenie § 135b ods. 2 Obč. zákonníka totiž upravuje právne dôsledky nedobromyselného spracovania cudzej veci, vo svetle naplnenia ktorého vlastníak spracovanej veci je pravdou, že môže tiež žiadať o vydanie spracovanej veci a navrátenie veci do pôvodného stavu. K požiadavkám žaloby podľa § 135b ods. 2 Obč. zákonníka však patrí aj tvrdenie skutkových okolností, zakladajúcich spracovanie cudzej veci, to znamená tvrdenia, že osadením žľabu došlo k takej zmene základných stavebných prvkov na nehnuteľnosti žalobkyne, ktoré stavbu charakterizujú, že touto stavebnou činnosťou bola zhotovená nová nehnuteľná vec (stavba), čo z povahy veci ani žalobkyňa tvrdiť nemohla, pretože pokiaľ existujúca stavba nezanikla, všetko, čo bolo pridané, predstavuje len prírastok k doterajšej stavbe a nemohlo dôjsť k spracovaniu pôvodnej stavby na novú vec, čo je zrejmé tiež z toho, že montáž žľabu v posudzovaných podmienkach vychádzajúc zo stavebného zákona naplnila znaky len udržiavacích prác, nevyžadovala stavebné povolenie, ani ohlásenie drobnej stavby. Keďže potrebné tvrdenia v tomto smere žalobkyňa neprodukovala, súd rozhodne nemohol z vlastnej iniciatívy zameniť žalobu o náhradu škody za žalobu podľa § 135b ods. 2 Obč. zákonníka. V princípe však samotná žalobkyňa v odvolaní, prostredníctvom ktorého sa domáha posudzovania jej nároku vo svetle ustanovenia § 135b ods. 2 Obč. zákonníka, akúkoľvek úvahu o možnosti jeho aplikácie popiera, keď odvolávajúci sa na jeho znenie súčasne tvrdí jednoduchosť odstránenia odkvapového žľabu bez toho, aby došlo k znehodnoteniu rodinného domu, na čo, ako uvádza, ani nie sú potrebné odborné vedomosti, ale „zdravý sedliacky rozum“, označujúc ho za objekt jednoduchým spôsobom pripevnený k rodinnému domu, ktoré tvrdenia jednoznačne diskvalifikujú nárok žalobkyne z jeho podriadeniu pod režim ustanovenia § 135b ods. 2 Obč. zákonníka, predpokladajúci spracovanie cudzej veci na novú, inak povedané, vplyvom stavebnej činnosti vytvorenie veci novej, k naplneniu čoho v posudzovanej veci realizáciou montáže žľabu a zvodu nedošlo, ani nebolo žalobkyňou tvrdené.“ V rozpore s uvedeným potom vyznieva tvrdenie dovolateľky, že súdy sa neriadili zásadou iura novit curia a neodôvodnili, prečo jej neposkytli ochranu.

18. Skutočnosť, že dovolateľka sa nestotožňuje s názorom odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie), nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, či jeho formálnosti a nespravodlivosti. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP tak nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Skutočnosť, že sa dovolateľka nestotožňuje s odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu a výsledkom vykonaného dokazovania, nezakladá dôvodnosť podaného dovolania. Aj stabilná rozhodovacia prax ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Podľa názoru dovolacieho súdu námietka dovolateľky predstavuje jej prostý nesúhlas s rozhodnutím odvolacieho súdu a jeho odôvodnením. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

19. Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd môže len konštatovať, že dovolanie žalobkyne namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozsudku odvolacieho súdu je síce v tejto časti prípustné, ale nie je dôvodné.

20. Žalobkyňa v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP tiež namietala nesprávny

procesný postup súdu prvej inštancie (aj odvolacieho súdu) a porušenie princípu rovnosti strán pri (ne)posúdení jej žiadosti o odročenie pojednávania nariadeného na deň 19. júna 2020 z dôvodu pracovnej neschopnosti žalobkyne v konaní na súde prvej inštancie, keď súd prvej inštancie vykonal toto pojednávanie, na ktorom aj rozhodol v jej neprítomnosti, hoci sa z tohto pojednávania riadne ospravedlnila a požiadala o jeho odročenie (oznámenie dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania považovala za bezodkladné), pretože sa ho chcela zúčastniť, ale súd prvej inštancie svojím postupom jej uprel procesné práva a odvolací súd sa s týmto postupom súdu prvej inštancie stotožnil ako so správnym.

20.1. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

20.2. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

20.3. Podľa § 179 ods. 1 CSP pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona. Podľa § 183 ods. 1 CSP pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť.

20.4. Civilný sporový poriadok upravujúci postup súdu a strán sporu v civilnom sporovom konaní ústavou zaručené právo osobnej prítomnosti na súdnom konaní zabezpečuje tak, že ukladá súdu nariadiť na prejednanie veci samej pojednávanie (§ 177 ods. 1 CSP) s tým, že pojednávanie nie je potrebné nariaďovať (§ 177 ods. 2 CSP), ak ide iba o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 2.000 eur (písm. a) § 177 ods. 2 CSP), strany s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania súhlasia (písm. b) § 177 ods. 2 CSP) alebo to ustanovuje tento zákon (písm. c) § 177 ods. 2 CSP), a to tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. Ak súd nariadi pojednávanie, môže vec prejednať v neprítomnosti riadne predvolanej strany sporu a len vtedy, ak strana sporu nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania (§ 183 CSP).

20.5. Strana sporu alebo zástupca, ktorí žiadajú o odročenie pojednávania, musia tento dôvod súdu oznámiť tak, aby mohol posúdiť, či sú alebo nie sú naplnené zákonné dôvody na odročenie pojednávania. Strana sporu alebo zástupca musia výslovne žiadať o odročenie pojednávania, pretože ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní bez žiadosti o odročenie termínu pojednávania nemožno považovať za žiadosť strany sporu, resp. jej zástupcu o odročenie termínu pojednávania (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/345/2012). V žiadosti je potrebné nielen tvrdiť, že existujú dôvody na odročenie pojednávania, ale je potrebné preukázať aj ich dôvodnosť (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/167/2010). Včasnosť oznámenia dôvodu na odročenie pojednávania súd vyhodnocuje pri rozhodovaní dôvodnosti návrhu na odročenie pojednávania.

20.6. Právna úprava civilného procesu podľa CSP odročenie pojednávania spája so sprísnenými podmienkami a výnimočnosťou odročovania, prostredníctvom reštriktívneho výkladu § 179 CSP. Ambíciou takejto úpravy je výrazne zredukovať aplikačné problémy súvisiace s dĺžkou súdnych konaní, a tým prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonomie (pozri dôvodovú správu k § 184 CSP).

20.7. Pojednávanie sa môže odročiť výlučne len z dôležitých dôvodov (§ 183 ods. 1 veta prvá CSP); tieto dôvody sa v praxi môžu vyskytnúť na strane súdu, procesných strán, prípadne zástupcov procesných strán. Odročenie pojednávania podľa CSP je viazané nielen na existenciu dôležitého dôvodu u strany alebo jej zástupcu, ale (kumulatívne) aj na nemožnosť spravodlivo od nich žiadať, aby sa nechali zastúpiť. Ak je dôvodom odročenia nepriaznivý zdravotný stav strany, možno vždy spravodlivo žiadať, aby bola zastúpená na ďalšom nariadenom pojednávaní inou osobou (§ 183 ods. 1 a 2 CSP). Dôvod odročenia pojednávania je strana povinná súdu oznámiť bezodkladne (§ 183 ods. 3 CSP).

20.8. Ak o odročenie termínu pojednávania požiadala strana alebo jej zástupca, súd posudzuje existenciu dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania podľa konkrétnych okolností prípadu. Opodstatnenosť takejto žiadosti má súd možnosť posudzovať len na základe tých okolností, ktoré sú mu známe v čase jej vyhodnocovania (I. ÚS 226/2018).

20.9. Žiadosť o odročenie pojednávania je podložená dôležitým dôvodom relevantným v zmysle § 183

ods. 1 CSP spravidla vtedy, ak strane bráni zúčastniť sa na pojednávaní taká okolnosť, ktorá je podstatná (z hľadiska možnosti uskutočniť pojednávanie), nepredvídateľná (v tom zmysle, že strana nemohla vedieť, že nastane) a ospravedlniteľná (strana urobila všetko pre to, aby sa súdom nariadené pojednávanie mohlo uskutočniť v jej prítomnosti, z objektívnych dôvodov sa jej to ale nepodarilo).

20.10. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že žalobkyňa opakovane žiadala o odročenie z nariadených pojednávaní. Už z pojednávania nariadeného dňa 6. marca 2020 podaním (emailom) z 5. marca 2020 žalobkyňa požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu ochorenia (č. l. 138 spisu), pričom na výzvu súdu obratom predložila potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti z 5. marca 2020 (č. l. 141 spisu), aj s potvrdením od lekára, že žalobkyňa sa nemôže zúčastniť súdneho konania, lebo by mohlo prísť k vážnemu ohrozeniu jej zdravotného stavu (č. l. 142 spisu). Na základe uvedeného došlo súdom k odročeniu pojednávania na deň 5. mája 2020 (č. l. 144 spisu). Ďalej z obsahu spisu vyplýva, že právny zástupca žalovaných 1/ a 2/ požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na deň 5. mája 2020 z dôvodu sprievodu blízkej osoby na odborné vyšetrenie (č. l. 146 spisu), pričom súd jeho žiadosti vyhovel a odročil pojednávanie na neurčito aj z dôvodu epidemiologickej situácie pre Covid 19 (č. l. 148 spisu). Okresný súd následne nariadil pojednávanie na deň 19. júna 2020 (č. l. 150 spisu). Z obsahu spisu dovolací súd ďalej zistil, že právny zástupca žalobkyne emailom dňa 18. júna 2020 o 22:51 hod. doručil do podateľne okresného súdu žiadosť o odročenie pojednávania nariadeného na 19. júna 2020 zo zdravotných dôvodov na strane žalobkyne (pozri č. l. 159 spisu) spolu s potvrdením o dočasnej pracovnej neschopnosti žalobkyne zo 16. júna 2020 (č. l. 160 spisu). Advokátovi bolo súdom prvej inštancie 19. júna 2020 elektronicky oznámené (č. l. 162 spisu), že návrhu na odročenie pojednávania sa nevyhovuje a zároveň okresný súd uznesením z 19. júna 2020 č. k. 14C/11/2017-163 zamietol návrh žalobkyne na odročenie pojednávania nariadeného na deň 19. júna 2020 o 10:00 hod., v pojednávacej miestnosti číslo 43, nakoľko neboli splnené podmienky podľa § 183 CSP, pričom konštatoval, že žalobkyňa je v konaní zastúpená advokátom, už sa niekoľkých pojednávaní vo veci osobne zúčastnila a bola vypočutá (č. l. 163 spisu). Odvolací súd tento postup súdu prvej inštancie nepovažoval za porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces (pozri body 19. až 30. rozsudku odvolacieho súdu).

20.11. Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedený postup súdov nižšej inštancie nie je v nesúlade so zákonom. Navyše z prílohy k žiadosti o odročenie pojednávania na č. l. 160 spisu vyplýva, že žalobkyňa bola práceneschopná k 16. júnu 2020, naopak zo spisu a ani z argumentácie použitej v dovolaní (ani v odvolaní) nevyplýva, dokedy bola žalobkyňa práceneschopná, z uvedeného tak nie je ani zrejmé, že dovolateľka bola práceneschopná v deň pojednávania 19. júna 2020.

20.12. V Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky bolo publikované rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/130/2012 pod R 132/2014, ktorého právna veta znie: „V zmysle § 119 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2012 (ďalej len „OSP“) je zdravotný stav účastníka konania dôvodom na odročenie pojednávania len ak je súdu, a to už spravidla pred rozhodnutím o žiadosti o odročenie pojednávania, preukázané vyjadrením ošetrojúceho lekára, že účastník konania nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu zúčastniť sa pojednávania.“ V tomto rozhodnutí sa poukazuje okrem iného na to, že § 119 ods. 3 OSP bol do vtedajšieho procesného kódexu zaradený za účelom zabezpečenia plynulosti konania a zamedzenia obštrukcií účastníkov vyhybaním sa účasti na pojednávaní a ospravedlňovaním ich neúčasti zdravotnými dôvodmi. Toto rozhodnutie spočíva na názore, že zdravotný stav účastníka je dôvodom na odročenie pojednávania len v prípade, že účastník nie je schopný zúčastniť sa pojednávania „bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu“, pričom uvedené musí vyplývať z vyjadrenia ošetrojúceho lekára. Aj nová procesná úprava civilného konania podľa CSP vychádza z vyššie uvedeného a v princípe o dôležitý dôvod na odročenie pojednávania ide iba vtedy, keď (už) v čase rozhodovania súdu je žiadosť o odročenie pojednávania doložená kvalifikovaným vyjadrením lekára o tom, že žiadateľ sa z relevantných zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť pojednávania (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/150/2020, 4Cdo/23/2021).

20.13. Vo väzbe na vyššie zmieňované R 132/2014 dovolací súd uvádza, že v danom spore súčasťou žiadosti právneho zástupcu žalobkyne nebolo takéto vyjadrenie jej ošetrojúceho lekára, ktoré vyjadrenie nemohlo nahradiť ani v prílohe žiadosti predložené potvrdenie dočasnej pracovnej neschopnosti žalobkyne (č. l. 160 spisu). Nebol preto nesprávny postup súdu prvej inštancie, ktorý takejto žiadosti žalobkyne o odročenie pojednávania sporu nevyhovел z dôvodu nepreukázania naplnenia zákonných predpokladov na odročenie pojednávania z dôležitých dôvodov (§ 183 CSP).

20.14. O dôležitý dôvod na odročenie pojednávania ide v zásade pri udávanom nepriaznivom zdravotnom stave strany iba vtedy, keď (už) v čase rozhodovania súdu je žiadosť o odročenie pojednávania doložená kvalifikovaným vyjadrením lekára o tom, že žiadateľ sa z relevantných zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť pojednávania, preto za takéto vyjadrenie nemožno považovať potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti, ktoré nepreukazuje neschopnosť zúčastniť sa pojednávania „bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu“. Najvyšší súd vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že žiadosť o odročenie pojednávania môže súd posudzovať len na základe tých okolností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania jej opodstatnenosti. Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná takáto žiadosť, skúma súd z hľadiska preukázania v žiadosti tvrdenej skutočnosti (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/34/2010, 3Cdo/187/2011 4Cdo/150/2020, 4Cdo/23/2021).

20.15. Podľa názoru dovolacieho súdu napriek skutočnosti, že žalobkyňa v zmysle žiadosti o odročenie pojednávania bola práceneschopná, čo osvedčuje jej nepriaznivý zdravotný stav (nie však neschopnosť zúčastniť sa pojednávania „bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu“), bolo potrebné vziať do úvahy aj to, že mala o prebiehajúcom spore vedomosť a vedela, že v konaní je povinná predkladať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a účinnú ochranu, obranu svojich práv. Žalobkyňa v konaní bola vypočutá, mala možnosť sa písomne vyjadrovať k veci, podávať písomné stanoviská i k argumentom protistrany. Mala tiež možnosť zvoliť si v konaní zástupcu alebo požiadať o ustanovenie advokáta, čo aj urobila, dovolací súd je preto toho názoru, že princíp rovnosti strán sporu a právo žalobkyne na spravodlivý súdny proces porušené neboli. Do úvahy bolo potrebné vziať aj to, že ak mala žalobkyňa vedomosť o svojom nepriaznivom zdravotnom stave, o tomto mala/mohla informovať okresný súd obratom, či bezodkladne, aj s dostatočným predstihom už dňa 16. júna 2020 (keď disponovala potvrdením o dočasnej pracovnej neschopnosti) a s týmto nevyčkávať až do 18. júna 2020, 22:51 hod., keď súdu prvej inštancie doručila svoju žiadosť. Napokon pri dočasnej pracovnej neschopnosti dňa 5. marca 2020 tak urobila (č. l. 141 spisu).

20.16. Ak teda súd prvej inštancie za opísaného stavu uskutočnil predmetné pojednávanie v neprítomnosti žalobkyne, možno konštatovať, že jeho procesný postup nebol v rozpore so zákonom (aj zákonom č. 62/2020 Z. z. v spojení s vyhl. č. 24/2021 Z. z., keď je vecou rozhodnutia súdu, ktoré veci ne/znesú odklad, nie strany sporu, aj s ohľadom na začatie konania v danom spore/marec 2017 a najmä čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 17 CSP, § 179 ods. 1 CSP, § 183 ods. 1 CSP). V tejto súvislosti preto ani nemohlo dôjsť k porušeniu procesných práv, ktoré by inak žalobkyňa ako strana sporu mala možnosť uplatniť. Z hľadiska dodržania princípu rovnosti účastníkov vyplývajúceho z čl. 6 CSP je rozhodujúce to, že žalobkyňa bola súdom vytvorená možnosť zúčastniť sa pojednávania.

20.17. Záverom dovolací súd považuje za potrebné pripomenúť, že právo na spravodlivý súdny proces sa týka konania súdov chápaného ako celok (toto právo je výsledkové). V súvislosti s tým sa žiada poukázať aj na záver vyjadrený už v judikáte R 13/1993, v zmysle ktorého podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP (po 1. júli 2016 podľa § 420 písm. f) CSP, pozn. dovolacieho súdu) nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania, napr. tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie. Aj v prejednávanej veci pritom žalobkyňa vo svojom riadnom opravnom prostriedku (odvolaní) využila možnosť uplatniť svoj vplyv na konanie, a to vyjadrením sa nielen k vecnej správnosti ňou napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, ale aj k tvrdeným procesným vadám (neskôr namietaným aj v dovolaní).

20.18. Dovolací súd vzhľadom na uvedené uzatvára, že postupom súdu prvej inštancie a následne aj odvolacieho súdu, ktorý sa neprieči zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka žalobkyne, že nerešpektovaním jej žiadosti o odročenie pojednávania došlo k porušeniu princípu rovnosti strán sporu. Za týchto okolností ani následné rozhodnutie (v merite sporu) v neprítomnosti žalobkyne nie je nesprávnym procesným postupom súdu spôsobilým založiť zmatečnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

21. Dovolaťka v dovolaní (rovnako v odvolaní) tvrdila, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo v procese dokazovania, keď jej nebolo umožnené vyjadriť sa k znaleckému posudku. K predmetnej námietke poukazuje dovolací súd na súdny spis, z ktorého obsahu zistil, že žalobkyňa bol súdom doručený znalecký posudok dňa 17. februára 2020 (pozri doručenkú na č. l. 136 rub spisu), pričom okresný súd v spore rozhodol rozsudkom na pojednávaní dňa 19. júna 2020. Aj napriek neprítomnosti

žalobkyne a jej právneho zástupcu na pojednávaní (viď vyššie odôvodnenie tohto rozhodnutia), dovolací súd nemohol dospieť k inému záveru ako tomu, že žalobkyni bol vytvorený dostatočný časový priestor v trvaní viac ako 4 mesiacov na vyjadrenie sa k znaleckému posudku, čo dovolateľka neurobila. Dovolací súd v tomto smere poukazuje aj na odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v bode 65. v znení: „Žalobkyňa (...) sa v konkrétnostiach k záverom znaleckého posudku v priebehu konania pred súdom prvej inštancie napriek dostatočne vytvorenému priestoru (od doby ako posudok prevzala do doby rozhodnutia vo veci prešli 4 mesiace) nevyjadrila, len vo všeobecnosti uvádzala, že tento považuje za neobjektívny, nesprávne vypracovaný, nedávajúci odpoveď na relevantné otázky. Na spochybnenie správnosti záverov znaleckého posudku však v limitoch daných zákonnou koncentráciou konania nepredložila žiaden dôkaz, ani vykonanie žiadneho ďalšieho dôkazu po doručení jej znaleckého posudku (a odvolací súd poznamenáva, že ani v odvolaní) nenavrhovala, prakticky od doručenia posudku až do rozhodnutia súdu z hľadiska produkovania prostriedkov procesného útoku zostala nečinnou.“ Námitka dovolateľky, že jej nebolo umožnené vyjadriť sa k znaleckému posudku, tak nekorešponduje obsahu spisu.

21.1. Pokiaľ dovolateľka namietala samotný znalecký posudok a jeho hodnotenie, dovolací súd poukazuje na rozsudok súdu prvej inštancie (pozri body 35. a 36.), z ktorého vyplýva, že súd pri rozhodovaní vychádzal aj zo znaleckého posudku č. 1/2020 Ing. Miroslava Ferkla a pripojenej fotodokumentácie a ďalších listín (bod 13. rozsudku súdu prvej inštancie), ktorý znalecký posudok ako dôkaz doručoval stranám sporu (č. l. 136 spisu, žalobkyňa znalecký posudok prevzala dňa 17. februára 2020, doručka na č. l. 136 rub spisu a do rozhodnutia súdu prvej inštancie znalecký posudok a ani jeho obsah nespochybnila, § 204 CSP). Znalecký posudok ako listinný dôkaz súd prvej inštancie i vyhodnotil, a to tak, že montáž odkvapového žľabu a zvodu je potrebné považovať za udržiavacie práce v zmysle stavebného zákona, ich realizáciou aj na dome žalobkyne žalovaný 2/ nespôsobil žalobkyni žiadnu ujmu. Bolo potrebné nejakým spôsobom riešiť predchádzajúce nekvalitné riešenie odvodnenia domu. Predchádzajúce riešenie totiž prispievalo k zhoršovaniu stavu stavby, o čom svedčia aj konštatovania znalca, že dlažba a omietka odmrzáli. Vlastník stavby je povinný takémuto zhoršovaniu stavu stavby zabrániť. Namontovaním odkvapového žľabu si teda žalovaný 2/ splnil povinnosť, ktorá mu vyplýva z ustanovenia § 86 ods. 1 stavebného zákona, t. j. udržiavať stavbu v dobrom stave tak, aby nedochádzalo k jej znehodnoteniu alebo ohrozeniu jej vzhľadu, a aby sa čo najviac predĺžila jej užívateľnosť. (...) (bližšie pozri body 36. a 37. rozsudku súdu prvej inštancie). S uvedeným hodnotením sa stotožnil aj odvolací súd. Nestotožnila sa s ním dovolateľka, čo nie je bez ďalšieho dôvodom opodstatnene zakladajúcim dôvodom dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

21.2. Dovolací súd uvádza, že znalecký posudok súd hodnotí ako každý iný listinný dôkaz. Hodnotenie tohto dôkazu spočíva v posúdení, či závery posudku sú náležite odôvodnené, či sú podložené obsahom nálezu, či sa prihliadlo na všetky skutočnosti, s ktorými sa bolo treba vysporiadať (k tomu porovnaj napr. uznesenie pléna bývalého Najvyššieho súdu ČSR z 23. decembra 1980, Pls. 3/80, uverejnené pod č. 1 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, roč. 1981). Z týchto hľadísk súd prvej inštancie aj znalecký posudok hodnotil, a to i v kontexte ďalších vykonaných dôkazov, správnosťou jeho záverov sa dovolací súd pri dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP nemal možnosť zaoberať, pretože dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

21.3. Inými slovami, n a hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel

zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolanie na takých argumentoch nestálo a dovolací súd ex officio (z úradnej povinnosti) dané vady sám nevyhľadáva. Pokiaľ sudy nižšej inštancie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy vrátane znaleckého posudku, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalobkyne, nešlo o postup vylučujúci, či znemožňujúci žalobkyni realizáciu procesných práv priznaných jej CSP. Dovolanie je tak formulované (len) ako nesúhlasný prejav dovolateľky so skutkovými zisteniami súdov nižšej inštancie a ich právnym posúdením, ktorý ale túto argumentáciu neposúva do relevantnej roviny dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

21.4. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína už dávnejšiu judikatúru najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) a ďalšiu na ňu nadväzujúcu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (pozri rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023), ktorá nepovažovala prípadnú neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Aj aktuálne podľa CSP platí, že dôvodom zakladajúcim zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nie je nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

21.5. Vychádzajúc z vyššie uvedeného za zavadzajúce a ničím nepodložené treba považovať aj tvrdenie dovolateľky, že na jej strane došlo k odmietnutiu poskytnutia právnej ochrany vlastníckeho práva, keď odvolací súd opomenul prihliadnuť na ustanovenie § 135b ods. 2 OZ. K čomu dovolací súd poukazuje na rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý v dôvodoch svojho rozhodnutia jasne a zrozumiteľne pomenoval skutkové závery vyplývajúce z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie, pod ktoré subsumoval právny záver, s ktorými závermi (skutkové, aj právne) sa odvolací súd stotožnil. Odvolací súd napokon reagoval aj na žalobkyňou v odvolaní tvrdené skutočnosti a námietky a náležitým spôsobom sa s nimi v dôvodoch rozhodnutia aj vypoíadal. Dovolaťka sa so skutkovými a právnymi závermi súdov nižšej inštancie ako neúspešná strana v spore nestotožňuje a namieta porušenie jej práva na spravodlivý proces, pričom prezentuje vlastné hodnotenie dôkazov a z toho vyplývajúci opozitný skutkový a právny záver o dôvodnosti ňou uplatneného nároku, či opomenutia prihliadnuť na ustanovenie § 135b ods. 2 OZ, k čomu dovolací súd poznamenáva, že samotným rozhodnutím súdu a právnym posúdením sporu súdom totiž nemôže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože sa tým strane sporu neznemožňuje realizovať jej procesné oprávnenia v priebehu konania pred súdom. Nešlo preto zo strany odvolacieho súdu o postup, ktorým by odoprel žalobkyni právnu ochranu, a ktorým by porušil jej právo na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

21.6. Navyše k vecným námietkam nesprávnosti znaleckého posudku podľa tvrdenia žalobkyne uvádzaným v dovolaní, ide o tvrdenia prvýkrát ňou uvádzané až v jej dovolaní, meritorne neboli posudzované v konaní pred súdmi oboch nižších inštancií, ktoré preto nemali možnosť zaujať k nim stanovisko a vyhodnotiť ich opodstatnenosť, čo napokon je dostatočne zrejmé z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie). Dovolací súd konštatuje, že pokiaľ uvedený argument nebol použitý pred prvoinštančným, ani odvolacím súdom, nie je možné naň v dovolacom konaní prihliadať, nakoľko v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

21.6.1. V danom prípade platí, že dovolateľka môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnila v dovolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohla, a tak poskytnúť príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne). (mutatis mutandis rozhodovacia prax ústavného súdu, napr. jeho rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 70/2017). Ak potom žalobkyňa predmetné dovolacie námietky neuplatnila v dovolacom konaní (ani v konaní pred súdom prvej inštancie) v rámci ochrany svojich práv, nemôže ich dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie, prípadne jeho procesný postup v konaní namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (obdobne tiež sp. zn. 7Cdo/161/2019, 4Cdo/122/2020, 4Cdo/40/2019, 8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Preto dovolací súd na uvedené

námietky žalobkyne v súvislosti s vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP neprihliadol.

21.7. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znemožnili žalobkyni uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) z obsahu spisu vrátane rozsudkov súdov nižšej inštancie nevyplyva, preto dovolanie žalobkyne v tejto časti ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

22. Pokiaľ dovolateľka tvrdila, že vzhľadom na ňou v dovolaní uvádzané skutočnosti je daná pasívna vecná legitimácia žalovanej 1/, čím v súvislosti s procesnou vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala podľa nej nesprávny záver súdov nižšej inštancie v tejto otázke. K čomu dovolací súd uvádza, že vecná legitimácia vyplýva z hmotného práva a má ju ten, kto je podľa hmotného práva nositeľom uplatneného práva alebo povinnosti (aktívna, pasívna vecná legitimácia). Záver odvolacieho súdu o tom, že strana v konaní je (nie je) pasívne vecne legitimovaná, predstavuje otázku právneho záveru, resp. právneho posúdenia sporu (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 2Cdo/205/2020, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 2Cdo/306/2019), čo prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Dovolací súd preto dovolanie žalobkyne aj v tejto časti ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

23. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodila aj z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

23.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

23.2. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

23.3. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zdefiniuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

23.4. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolací súd opakovane uvádza, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

23.5. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

23.6. Pričom dovolací súd upozorňuje, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP a § 432 ods. 2 CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/36/2017, 2Cdo/5/2017, 3Cdo/74/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017).

24. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalobkyňa v podanom dovolaní vôbec nastolila právnu otázku, resp. ňou nastolená právna otázka je taká otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

25. K právnej otázke, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

26. Žalobkyňa v súvislosti s uvádzaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako právnu otázku nastolila otázku: „či je žalobkyňa povinná súdu prvej inštancie správne právne kvalifikovať svoj nárok a uviesť ustanovenie, na základe ktorého sa svojho nároku domáha, alebo je ako strana sporu povinná skutkovo vymedziť dôvody, pre ktoré svoj nárok považuje za dôvodný a navrhnúť alebo predložiť dôkazy na preukázanie svojich skutkových tvrdení“ pričom odkázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/293/2008.

27. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/293/2008 v právnej veci o zdržanie sa konania a odstránenie závadného stavu bolo dovolanie žalovaných proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietnuté. Odvolací súd na odvolanie žalovaných potvrdil rozhodnutie okresného súdu, ktorým okresný súd čiastočne vyhovel žalobe žalobcov a zaviazal žalovaných zdržať sa akéhokoľvek konania spôsobujúceho zmenu smeru toku vody pritekajúcej z parcely tak, aby voda pretekala na parcelu alebo ohrozovala susednú stavbu, najmä odchyľovania smeru toku vody na parcelu akýmkoľvek spôsobom; okresný súd žalovaným 1/ a 2/ tiež uložil povinnosť „vybudovať odtokové potrubie PVC DN 250 v dĺžke 35 m od dažďovej zdrže a najkratšou trasou cez pozemok C. odviešť vodu cez navrhované dve lomové kanalizačné šachty do jestvujúcej kanalizačnej šachty a následne jestvujúcim potrubím TBR DN 700 do K. potoka“. Súd v tejto veci tvrdený skutkový stav v žalobe subsumoval pod hmotnoprávne ustanovenia § 127 ods. 1 OZ a § 412 ods. OZ. Z uvedeného je zjavné, že ide o odlišnú skutkovú situáciu a vo väzbe na ňu aj právnu situáciu ako je v posudzovanom spore. Navyše v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/293/2008 najvyšší súd ani žiadny právny názor nevyslovil, lebo dovolanie odmietol z procesných dôvodov, a tak sa sporom nezaoberal z hľadiska jeho vecnej správnosti.

28. Dovolací súd posudzujúc dovolateľkou formulovanú otázku (bod 26. tohto rozhodnutia) aj v kontexte obsahu podaného dovolania (§ 124 CSP) uvádza, že žalobkyňa v dovolaní tvrdila, že ustálila skutkové okolnosti, z ktorých bolo preukázané, že žalovaní protiprávne zasiahli do jej vlastníckeho práva k rodinnému domu neoprávnenou úpravou, odstránenia ktorej sa domáhala, pričom je nepodstatné, že pôvodne svoj nárok posudzovala ako nárok na náhradu škody podľa ustanovenia § 420 a nasl. OZ, nakoľko podriadenie nároku na základe tvrdených skutočností je úlohou súdu a nie strany sporu. Podľa žalobkyne v danom prípade došlo k popretiu princípu iura novit curia, keď súdy po konštatácii záveru, že právne posúdenie žalobkyne nie je správne, nárok žalobkyni bez ohľadu na iné okolnosti nepriznali, aj keď bola možná aplikácia § 135b ods. 2 OZ.

28.1. K vyššie uvedenému dovolací súd akcentuje, že civilné súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia (práva pozná súd), čo znamená, že strany sporu nie sú povinné uplatnený nárok, ani obranu proti nemu, právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia sporu je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu stranou sporu (žalobkyňou) požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je, alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak strana sporu ne/uviedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ňou tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom strany sporu a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú.

28.2. Ak teda súd rozhodoval o žalobe na náhradu škody vo výške 3.000 eur a uložení zákazu žalovaným vstupovať bez súhlasu žalobkyne na pozemok vrátane strechy, po zmene žalobného petitu o uložení povinnosti žalovaným odstrániť stavbu (odkvapový žľab a zvod na rodinnom dome súpisné číslo

XXX v Meste S.) a uviesť dom na vlastné náklady do pôvodného stavu, ktoré vychádza zo skutkových tvrdení umožňujúcich posúdiť nárok po právnej stránke podľa noriem navrhovaných žalobkyňou alebo aj podľa iných noriem žalobkyňou nenavrhovaných, resp. výsledky vykonaného dokazovania ne/umožňujú podriaďiť uplatnený nárok pod hmotnoprávne ustanovenie, akého sa žalobkyňa ne/dovoľáva, je skutočne povinnosťou súdu v zmysle zásady iura novit curia podať právnu kvalifikáciu uplatňovaného nároku bez ohľadu na to, či v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia nie/je uvedený alebo je uvedený ne/správne. Nemožno preto uprieť súdu, aby v spojení so skutkovými zisteniami urobil sám rovnaké, či odlišné, právu zodpovedajúce hodnotenie žalobou uplatneného plnenia (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/196/2009).

28.3. V konkrétnostiach posudzovanej veci z vykonaného dokazovania vyplynulo, že o možnosti namontovať odkvapový žľab a zvod aj na rodinnom dome žalobkyne nebolo so žalobkyňou ako väčšinovou podielovou spoluvlastníčkou jednané, preto realizáciou takejto možnosti bolo zasiahnuté do jej práv ako väčšinovej podielovej spoluvlastníčky, ktorý záver v konečnom dôsledku považujú za správny aj samotné strany sporu. Spornou medzi stranami sporu od jeho začiatku bola otázka vzniku škody v dôsledku realizácie montáže žľabu a zvodu tretím subjektom za súčinnosti a na objednávku žalovaného 2/, ktorú žalovaní popierali a žalobkyňa na preukázanie vzniku škody navrhla vykonať znalecké dokazovanie, čomu súd vyhovel a na odborných záveroch takto vypracovaného znaleckého posudku založil aj svoje rozhodnutie. Zo záverov znaleckého posudku vyplynulo, že montážou odkvapového žľabu a zvodu na dome žalobkyne, žalobkyni žiadna ujma nevznikla. Pokiaľ tieto závery znalca žalobkyňa chcela spochybníť, bolo jej povinnosťou v rámci zákonnej koncentrácie konania produkovať v konkrétnostiach také vecné tvrdenia voči jeho záverom a na ich preukázanie navrhnúť také procesne relevantné dôkazné prostriedky, ktoré by boli spôsobilé odborné závery znalca aj jednoznačne reálne spochybníť (napr. výsluch znalca, či vykonanie revízieho posudku, prípadne predloženie iného posudku, ktorý by si dala sama vypracovať, či iné ...), čo však žalobkyňa neurobila (k tomu bližšie pozri body 52. až 79. rozsudku odvolacieho súdu). Hoci uvedené malo podstatný význam pre skutkové, aj právne závery sporu a tým pre úspešné uplatnenie nároku žalobkyne na súde z titulu zodpovednosti za spôsobenú škodu.

28.4. Žalobkyňa síce nie je povinná v konaní svoj nárok právne kvalifikovať, ale je povinná uviesť úplné opísanie rozhodujúcich skutočností (skutkový dej), pre ktoré si uplatňuje svoj nárok a označiť dôkazy na preukázanie týchto skutočností (porovnaj čl. 8 a § 132 CSP), na základe čoho súd vykoná jeho právne posúdenie. Vzhľadom na obsah spisu aj podľa dovolacieho súdu skutkové tvrdenia, ktoré žalobkyňa v konaní predostrela, a na základe ktorých súdy v konaní zistili a ustálili skutkový stav, nedávali súdom nižších inštancií žiadny podklad pre možné právne posúdenie uplatneného nároku z titulu zodpovednosti za škodu podľa Občianskeho zákonníka, pre ktoré sa (ako už bolo uvedené) vyžaduje tvrdenie a preukazovanie celkom iných skutočností a zákonných podmienok (bližšie pozri bod 79. rozsudku odvolacieho súdu). Žalobkyňa primárne v konaní neuniesla svoju procesnú povinnosť tzv. substancovaného tvrdenia a na to viažucu sa dôkaznú povinnosť, dôsledkom čoho bol jej neúspech v spore, ktorý sa prejavil zamietnutím žaloby (bližšie pozri bod 71. rozsudku odvolacieho súdu). Vzhľadom na uvedené podľa názoru dovolacieho súdu v danom spore nedošlo k popretiu zásady iura novit curia, dovolací súd dovolateľkou namietaný odklon nezistil, preto prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je daná.

29. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je v časti síce prípustné, ale nie je dôvodné, v časti je neprípustné a ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je neprípustné (§ 447 písm. c) CSP). Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

30. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaných v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že priznal žalovaným 1/ a 2/ voči neúspešnej žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.